

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Hovedbestyrelsesmødet	side 3
Mosevang ved Holsted	side 4
Vemmetofte adelige Jomfrukloster.	side 6
Østerbygård ved Assens	side 8
Brylluppet er en ny "opfindelse"	side 10
Oksbøllejren og Hærens Kampscole	side 12
Søren Kierkegaard	side 13
Nyt fra kredsene	side 14
Olsens Paradis.	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

April-maj 2013

Nr. 423 - 69. årgang

Mosevang ved Holsted

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941
www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
 E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
 Michael Munthe Fog
 Landboforeningen Gefion
 Fulbyvej 15, 4180 Sorø
 tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.nu

Chefrådgiver Skat
 Poul Hjorth
 LandboMidtøst
 Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
 Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

Hovedbestyrelsen:

Formand:
 Peder Mouritsen
 »Sædding Storgård«
 Kvongvej 40, Sædding,
 6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21
p.mouritsen@sikmail.dk

Næstformand:
 Karen Jacobsen
 Melbyvej 3, 5610 Assens
 tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
 (Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
 »Maglehøjgård«, Hammerbakke 3
 4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18
jbj@gefion.nu
 (Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
 »Frigård«, Ypernemøllevej 10,
 Nyker, 3700 Rønne, tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtele.dk
 (Formand: Bornholmkreds)

Karen Andersen,
 »Baungård«, Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
 tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
 (Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen
 Kildemosegård
 Egeskovvej 18, 4700 Næstved
 tlf. 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
 (Formand: Sjælland Syd.)

Mogens Høge Hansen
 »Hjørnegård«, Lundbyvej 25, Ønslev,
 4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25
 (Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen
 Kalmargårdparken 1,
 Marstrup
 6100 Haderslev
 tlf.: 74 57 51 65
jens@kalmargaard.dk
 (Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
 Majbølvej 17,
 6470 Sydals.
 tlf. 74 41 53 12
 (Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
 »Tarpgård«, Tarpvej 13,
 Vedersø
 6990 Ulfborg,
 tlf.: 21 42 13 83
tarpgaard@ofir.dk
 (Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
 Jægergården
 Høllundvej 6,
 Høllund,
 7100 Vejle.
 Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
 (Formand: Vejle kreds)

Anne Lis Ladefoged
 »Ingvorstrup Hovedgård«
 Ingvorstrupvej 7,
 Revn,
 8500 Grenå,
 tlf: 86 30 17 77
 (Formand: Århuskreds
 og Arkivudvalget)

Gunhild Olesen Møller,
 Strædet 38,
 799 Øster Assels.
 Mobil 23 32 92 10.
 (Formand: Midtjysk kreds)

Niels Holger Fisker,
 "Mosegården"
 Nøragervej 3,
 Gelstrup
 9240 Nibe.
 Tlf.: 98 35 13 39
 (Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
 "Volhøj"
 Bettevej 38,
 V. Tversted,
 9881 Bindslev
 tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
 (Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

På hovedbestyrelsesmødet sagde jeg, at vi skal fraråde de unge at etablere sig på de vilkår, som bankerne giver dem. Bankerne forlanger at begge ægtefæller skriver under, og er de ikke gift, skal de også hæfte begge to. Hvis en bank ser, at de taber penge på en ejendom, så vil de have en ny mand ind.

Det er virkeligheden for os.

Men nu er der kommet noget interessant frem i de forhandlinger som regeringen fører med Venstre, konservative og Liberal Alliance om vækstplan, nemlig skattefrihed ved familiehandler. Nu er fritagelsen af arveafgiften lagt på hylden til senere forlig, men principielt er det en god politik. 15 % lyder af meget, men skatten spares kun på friværdien. Og derfor er spørgsmålet så, hvor meget det betyder for landbruget, der har haft store investeringer, for at få skabt en produktion, der følger med tidens krav til miljø og dyreetik.

Men som ejer af en slægtsgård, hvor næste generation snart vil være klar til at følge efter, er det da en behagelig tanke, at der vil komme en lovgivning, der vil dæmpe skatten, selvom jeg også ved, at til enhver skattnedsættelse også hører en skatteforhøjelse.

Jeg ser frem til årsmødet i Esbjerg, og det glæder mig, at der er god tilslutning, både til selve årsmødet men også til fortunen.

På gensyn i Esbjerg.

Peder Mouritsen.

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær:

Inger M. Hansen,
 Svalevej 13, 4440 Mørkøv
 Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
 Gl. Estrup, Randersvej 4,
 8963 Auning,
 tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82
 E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
 Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet,
 når man til billetsalget i porten oplyser,
 at man kun skal på arkivet.

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen,
 Kløvervej 5,
 8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
 Tåsingegade 22 st. tv.,
 8200 Århus N.
 Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
 Bøgeparken 25 B
 4241 Vemmelev
 Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 424 udkommer omkring den 20.
 juni 2013. Stof til dette nummer skal
 være hos redaktøren inden den
 15. maj 2013.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup AIS
 Ndr. Ringgade 74
 4200 Slagelse
 Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Hovedbestyrelsesmødet

Dansk Slægtsgårdsforening afholdt sit traditionelle forårsmøde den 4. april hos Dansk Landbrugsmuseum på Gl. Estrup ved Randers.

Formanden indledte med at sige, at nu kan vi se virkningen af finanskrisen. Af 16 gårde, der er til salg, er 2 sat til salg og fra de andre siver ejerne ud af landbruget. De store kvæggårde sælges til hollændere.

Vi skal nu fraråde unge at etablere sig på de vilkår, som bankerne giver dem. De forlanger at begge ægtefæller skriver under, og er de ikke gift, skal de også hæfte begge to. Hvis en bank ser, at de taber penge på en ejendom, så vil de have en ny mand ind.

Svineproduktionen har haft det dårligt, men er nu i balance, og mælkeproducenterne ser, at mælkeprisen begynder at blive bedre på verdensmarkedet.

Slagtekalveproduktionen vil nok ophøre, fordi omkostningerne er for høje i Danmark, og hollænderne aftager de kalve vi har.

Næstformanden, Karen Jacobsen, orienterede og Jens og Anna Jensens fond. Fonden har i 2012 uddelt 7 donationer af 7.000 kr. til unge landmænds uddannelse i udlandet. Og så rejste Karen Jacobsen spørgsmålet, hvad med fonden, hvis eller når Slægtsgårdsforeningen ophører. Forretningsudvalget vil overveje spørgsmålet.

Forretningsføreren, Inger M. Hansen, fremlagde regnskab, budget og medlemsstatistik. Medlemsstatistikken viste en tilbagegang på 70 medlemmer. 30 nye medlemmer er kommet til, men 100 har meldt sig ud. Kun Vendsysselkredsen har haft fremgang, og det er fra 87 til 88. Pr. 31. december 2012 havde foreningen 1434 medlemmer.

Som følge af sparsommelighed, heldige dispositioner og lykkelige sammenfald udviste årsregnskabet 62.049,16 kr. i overskud.

Under punktet meddelelser fra forretningsføreren indledte Inger M. Hansen med at takke for foreningens gave til hendes fødselsdag. Den vil blive brugt til bidrag til en rejse.

Formanden for arkivudvalget, Anne Lis Ladefoged, orienterede om arkivet og kunne fortælle, at der stadig er stor interesse for arkivets indhold blandt slægtsforskere over hele verden. Og der har været flere besøgsgrupper. Fru Ladefoged åbnede også for en drøftelse af arkivets fremtid, når Slægtsgårdsforeningen ophører.

Rejseudvalget, som har været i dvale, har nu planer om en tur til Bornholm i 2014 under titlen "Smag og oplev Bornholm".

Formanden orienterede om årsmødet i Esbjerg. Det hotel han havde lavet kontrakt med, ville ikke stå ved aftalen, og derfor har han fundet et andet hotel i byen. Lørdagens program i Esbjerg blev gennemgået, og om søndagens program sagde formanden, at selvom Esbjergs gamle kirke næsten ligger nabo til hotellet, så havde han ikke kunnet få et tilsagn fra præsterne om en morgenandagt, og når man ikke kan gøre sin søndagspligt i kirken kunne man da besø-

ge "Paradiset" - "Olsens Paradis". Et meget interessant og enestående haveanlæg. Dagen slutter med besøg hos Torben Petersen, Mosevang ved Holsted. Han er 4. generation og er ved at tage et staldanlæg til 900 køer i brug. Vi skal se og høre om denne top moderne driftsenhed. Årsmødet slutter med frokost på Hovborg kro.

Fra Vendsysselkredsen fortalte kredsformanden, Niels Ole Volhøj, at årsmødet i 2014 er henlagt til Tylstrup Kro. Og Chr. A. Krogh fra det sydlige Sønderjylland kunne berette at årsmødet 2015 afholdes på Sandberg Slot. Det er en kursusejendom, der ejes af Århus Universitet.

Hovedbestyrelsesmødet sluttede med meddelelser fra de enkelte kredse, hvor der er gensidig inspiration og erfaringsudveksling.

OGN

Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening
administrerer

Jens og Anna Jensens Fond,
der uddeler rejselegater til unge,
der vil uddanne sig i teoretisk eller
praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr.
uddeles til ansøgere, der for at komme
i betragtning, er i udlandet mindst 6
eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:

Carl Martin Christensen
Kåregård, Badstrupvej 39
5485 Skamby

Mosevang ved Holsted

Mosevang

I forbindelse med årsmødeudflugten 2013 besøger vi Linette og Torben Pedersen, Mosevang ved Holsted. Mosevang er en slægtsgård i 4. generation. Her skal vi se de nyopførte staldbygninger, der kan rumme 900 køer, og hvor malkestalden er dimensioneret til det dobbelte.

I matriklen fra 1688 står, at Holsted sogn har 21 gårde. 12 i landsbyen Holsted, 3 i Favrskov, 4 i Lintrup og dertil de to enestegårde Sekjærgård og Gørklintegård. Landsbyen Holsteds 12 gårde havde tilsammen 50 tdr. hartkorn og 504 tdr. land dyrket jord. Det viser en god bonitet efter den tids vurdering.

På landboreformerne tid var gårdene i Holsted sogn overvejende fæstegods under Endrupholm. Omkring 1790 blev landsbyernes jorder udskiftet.

Mosevang

Mosevang opstod, da jernbanen Kolding-Esbjerg blev projekteret omkring 1870. Syd for jernbanen dannedes nogle ejendomme med ca. 20 tdr. land, en af disse er Mosevang.

Slægten

I 1890 købte Hans Pedersen ejendommen. Han var født i Gjerndrup mellem Holsted og Brørup. Faderen havde en gård på et par hundrede tønder land, og Hans Pedersen fik

13.000 kr. Han købte Mosevang for de 9.000 kr. og resten blev lagt til side.

Hans Pedersen var gift med Ingeborg Sørensen, og de fik 7 børn. Den yngste blev født den 1. juli 1903 og Hans Pedersen døde den 1. august, så barnet blev døbt på faderens begravelsesdag.

Da fødselen havde været vanskelig, havde moderen vanskeligt ved at amme barnet, men en nabokone, der selv havde et lille barn, gik over til Mosevang og ammede den lille. På den tid var der fem ejendomme på Hejrskovvej, som ejedes af enker!

At Ingrid Pedersen sad alene med syv børn, det gav et stærkt sammenhold i familien.

Efter at enken havde drevet Mosevang i 12 år gik hun på aftægt hos sønnen Theodor Pedersen. Han havde været på højskole, og der mødte han Bodil Jørgensen. Efter højskoleopholdet skrev de sammen og udvekslede synspunkter, bl. a. vedrørende et nyt stuehus til Mosevang. Bodils fader

havde tjent mange penge på tørvesmuld, og efter at Bodil var blevet gift med Theodor, betalte han i 1928 et nyt stuehus. Et smukt og rummeligt hus over høj kælder og med frontispice til syd.

I dette stuehus fik Ingeborg stue og soveværelse i stueetagens vestende, her boede hun til sin død i 1932. I 1941 flyttede Bodils far ind på gården, og han fik Ingeborgs lejlighed og boede der til han døde i 1951.

Senere har moderen til Inga, der er gift med Hans Jørgen Pedersen, der er tredje generation, også boet på gården. På den måde har der i størstedelen af tiden været tre generationer på gården.

I ægteskabet fik Bodil og Theodor Pedersen 3 døtre og sønnen Hans Jørgen. Hans Jørgen Pedersen fortæller, at under besættelsen boede familien i kælderen. Der var lavere til loftet, og derfor var det muligt at opretholde en behagelig temperatur, men en anden og grum årsag var, at de tyske soldater, der gik langs jernbanestrækning tæt ved gården, skød efter rygningsteglene på stuehuset, og så følte man sig mere i sikkerhed i kælderen.

I 1960 overtog sønnen Hans Jørgen Pedersen Mosevang. Han var samtidig blevet gift med Inga Vejrup. De har to sønner. Torben Pedersen, som har overtaget Mosevang og Niels Pedersen, der nu har Møllevang avlscenter, hvor der avles Dansk Landrace, Yorkshire og Duroc. En stor produktion med 14 medarbejdere og 1300 søer.

Da Hans Jørgen Pedersen begyndte på Mosevang i 1960 var der 12 køer. Men efter at en medarbejder i 1983 brændte avlsslangerne af, blev der bygget nyt, så der var plads til 60 køer. Arealet kom efterhånden til at omfatte 40 ha, og sådan var gården, da et glidende generationsskifte begyndte mellem Hans Jørgen og Torben Pedersen i 1984.

Hans Jørgen Pedersen er en kender af sin egn og sin slægt, og alle de slægtshistoriske oplysninger i denne artikel skyldes ham.

I 1994 flyttede Inga og Hans Jørgen Pedersen til et hus i Holsted, hvorefter Linette og Torben Pedersen flyttede ind på Mosevang.

I 2008 afsluttedes det glidende generationsskifte. På den tid havde Torben Pedersen planer om at bygge et nyt staldanlæg ude på marken, for der var ikke mulighed for at skabe noget ved gården. Afstanden til byen var for kort.

Når stalden er færdig og de 900 køer er samlet på et sted, skal ungdyrene overtage den gamle kostald på Mosevang. Et staldanlæg ved en anden gård bruges i forvejen til ungdyr.

Ved det nye staldkompleks er en malkestald med en karrusel med plads til 60 køer. Der malkes tre gange om dagen, og karrusellen kan malke 300 køer i timen, så kapaciteten passer til den kommende udvidelse, hvormed besætningen fordobles.

Torben Pedersen fortæller, at kan man lide at omgås dyr har man 100 køer og malkerobot. Kan man derimod lide at have medarbejdere, så har man 2000 køer, 17 medarbejdere og malkekarrusel.

Driften omfatter 1000 ha, heri er også markerne til broderens ejendomme.

I ægteskabet med Linette er der 3 børn: Rikke, Mette og Søren.

Linette står for husholdningen. Medarbejderne indtager deres måltider i gårdens folkestue, og skulle det være i spidsbelastningsperioder, at en medarbejder ikke kan deltage i måltidet, så får de maden bragt ud.

For et par år siden blev stuehuset moderniseret. Kælderen blev gjort dybere ved at der blev støbt under det gamle fundament, så der nu er samme højde i kælder som stueetage.

Torben Pedersen har valgt at koncentrere sig arbejdsindsats lokalt, og han er formand for det nystiftede Holsted Biogasanlæg, hvortil han selvfølgelig bliver storleverandør.

Slægtsoversigt

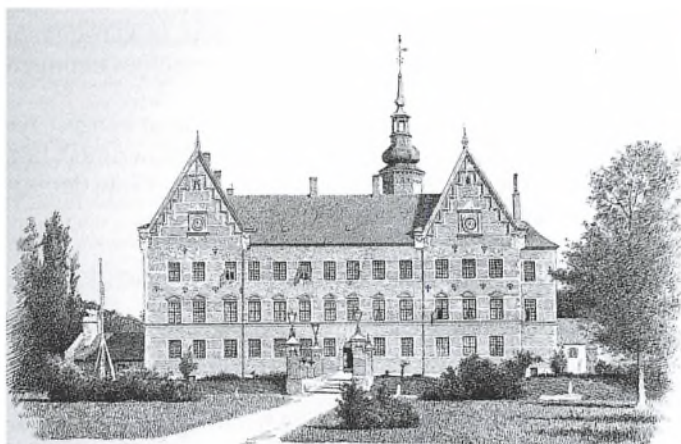
1890	Hans Pedersen 1851-1903 Gift med Ingeborg Sørensen 1864-1932
1924	Sønnen Theodor Pedersen 1897- ? Gift med Bodil Jørgensen 1899-1961
1960	Hans Jørgen Pedersen 1934 Gift med Inga Vejrup 1937
1984/2008	Torben Pedersen 1960 Gift med Linette 1967

Det nye staldkompleks, der er opført på åben mark.

Vemmetofte adelige Jomfrukloster

Vemmetofte 1889.

Vemmetofte er en meget gammel herregård, som kaldes for Vemmetofte Kloster, efter det i 1735 blev indrettet til bolig for adelens fødselsoverskud, eller rettere en stiftelse, hvor adelens ugiftelige døtre kunne få et liv i herskabelig ro og kalde sig konventualinder.

Nu er Vemmetofte Kloster indrettet til bolig for folk, som har mod på at bo i det fællesskab, som oldekollet fordrer.

Det er Vemmetofte Kloster, som Sjælland Syd skal besøge onsdag, den 29. maj.

Herregården

Hovedgården er nævnt i begyndelsen af 1300-tallet. Dengang tilhørte gården en for længst uddød lavadelsslægt Neb. Senere var det slægter som Hak, Panter, Galen og Ulfeldt. I perioden 1472 til 1625 var det slægten Bork, der besad Vemmetofte, og mest kendt er slægtens sidste mand, rigsråd Esge Brok. Han førte dagbog, og i dagbogen satte han krydser med en, to, tre eller fire tværstreger. I 1604 var han med kong Christian den Fjerde i Norge, og gjorde sit bedste for at følge med kongen i selskabslivet. I dagbogen skrev han: Var sammen med kongelig majestæt bispens gæst i Bergen. Satte firetværstreger, og skrev Libera nos domine. Tværstregerne fortæller om rusens størrelse. En tværstreg er en hverdagsrus, to tværstreger er en søndagsbrandt og tre tværstreger er en festkæfert. Fire tværstreger antyder noget voldsomt, især når han bagefter skriver noget, som man i dag vil oversætte "Vorherre bevares!" Esge Brok havde også en herregård på Djursland, og da han døde var der to døtre, som hver fik en godssamling. Vemmetofte tilfaldt datteren Berete, der var gift med Tycho Brahe, nevø af astronomen med samme navn. Deres søn Axel Brahe arvede Vemmetofte med solgte det senere til Holger Rosenkrantz, og Vemmetofte blev efter nogle handler opkøbt af dronning Charlotte Amalie.

Dronningen

Dronning Charlotte Amalie (1650-1714) var i 1667 blevet gift med prins Christian, senere kong Christian den Femte. Hun er en af de tilsidesatte og lykkelige dronninger i Danmarkshistorien. Kongen fik i 1670 børn med både dron-

ningen og maitressen Sophie Amalie Moth. Efterhånden trak hun sig tilbage, og administrere sin store godssamling. I 1667 havde hun som livgedigen modtaget Skanderborg Slot og gods. Samme år fik hun af kong Frederik den Tredje Gentoftgård, og efter hendes mand var blevet konge gav han hende: Christiansholm og Frederiksdal i 1672, Bagsværdgård i 1682, Dronninggård og Papirmøllen ved Strandvejen i 1685.

Selv erhvervede hun Gjorslev i 1678 og Søholm året efter. I 1689 erhvervede hun også nabogodset Erikstrup og forvaltergården i Holtug.

I 1678 genoprettede hun Højstrup.

I 1694 købte hun Vemmetofte og i 1704 Frøslevgård, der blev lagt til Højstrup.

I 1689 sikrede hun sig Børglum Kloster og året efter Hundslund Kloster begge i Vendsyssel. Hundslund Kloster fik navnet Dronninglund.

I 1699 modtog hun Nykøbing Slot og næsten hele Falster som livgedigen og fik yderligere tillagt Ålholm.

I 1700 sad hun som enkedronning i hovedstaden medens kongen - Frederik den Fjerde - opholdt sig i Holsten, og en svensk-nederlandsk-engelsk flåde truede med at angribe København. Charlotte Amalie opfordrede københavnernes til modstand og blev meget populær. Samme år købte hun Gyldenløves Palæ, som hun gav en smuk facade mod Kongens Nytorv og kaldte det Charlottenborg. Palæet blev hendes enkebolig.

Dronningen var landets største godsbesidder, og hun administrerede det godt. Hun ønskede, at Vemmetofte skulle være et kloster for adelige jomfruer, men hun døde før beslutningen blev effektueret. Hendes to børn – prins Carl og prinsesse Sophie Hedevig fik Vemmetofte og Højstrup, og her residerede de i velberettiget forargelse over broder – kong Frederik den Fjerdes ægteskab med "den kronede last" – Anne Sophie Reventlow.

Prins Carl oprettede skoler på godset, bl. a. skolen i Store Torøje fra 1719.

Efter prins Carls død i 1729 arvede prinsessen Vemmetofte og Højstrup, og takket være hendes overkammerherre Carl Adolf von Plessen, blev der efter hendes død i 1735 oprettet et adeligt frøkenkloster.

Vemmetofte i dag.

Prins Carls Skole.

Klosteret

Vemmetofte adelige Jomfrukloster bestyredes af to af kongen udnævnte kuratorer sammen med priorinden. Priorinden valgtes af kuratorerne og de fire ældste frøkener i klosteret. Kuratorerne skulle bestyre klosterets midler og jordegods og priorinden skulle være konventualindernes foresatte og forestå husholdningen.

Det var planen, at der skulle være 21 adelige frøkener i Vemmetofte, men straks skulle der kun indtages 7.

Det kristelige liv i klosteret betonedes stærkt, og Vemmetofte blev skilt ud fra Spjellerup sogn, som et selvstændigt sogn med to præsteembeder, et dansk og et tysk. I 1790 forenedes de to embeder, og i 1799 bortfaldt prædikenen på tysk.

Oprindelig skulle de frøkener, der nød hævning, modtog penge fra klosteret, underholde et forældreløst barn, en forpligtigelse, der i 1835 blev overført til hele klosteret.

Vemmetofte Kloster blev et verdsligt bofællesskab for ældre adelsfrøkener, og selvom ordet kloster indgår i navnet, så har det intet med et katolsk nonnekloster at gøre.

I midten af 1900-tallet erkendte direktionen, at tiden ikke længere var for sådan en stiftelse, og 25. august 1961 traf direktionen beslutning om at afvikle klosteret.

Der var en plan om at skabe et rekreativshjem for, men det blev ikke rigtigt til noget, så 19. december 1975 kom den nye fundats, der gjorde Vemmetofte til bofællesskab for hvem, der havde lyst til at flytte ind på de præmiser, som fundatsen giver. Det er ikke længere medlemmer af rangklasserne, som kan bo på Vemmetofte, men det fordres, at beboerne har den dannelse, der skal til at leve i et fællesskab, hvor bl. a. frokost og middag hver dag nydes i spisestuen.

Med den nye fundats er der en direktion på tre. Det er nu juristen Per Magid, kammerherre Nicolaj de Neergaard, Førslevgård, der er land- og skovfaglig, og sidst ankomne er sognepræst Thomas Reventlow Bruun, hvis fader – højesteretssagfører Jonas Bruun – var kurator, og hans moder - Sybille Bruun f. Reventlow - var dronning Ingridis privatsekretær, så traditionerne er i behold.

Bygningerne

Vemmetoftes hovedbygning, der også kaldes slottet og senere klosteret, har bag sit noget intetsigende arkitektoniske udtryk fra en ombygning fra hundrede år siden, en lang og meget interessant historie. Esge Brok byggede formentlig en hovedbygning med tårn. Arkitekt J. C. Ernst ombyggede i årene 1715-24 Vemmetofte til et barokpalæ. I 1862-63 ombyggede arkitekt Zeltner prins Carls barokhus til et hus i historismens renæssance. Det nuværende udseende fik Vemmetofte ved arkitekt Axel Bergs ombygning i årene 1907-09.

Værd at læse

Der er skrevet meget om Vemmetofte. I anledning af klosterets 275 årsdag i 2010 udkom pragtværket: "Vemmetofte – borg – slot – kloster" skrevet af dr. phil. Michael Venge. En diger sag på mere end 400 sider med interessante illustrationer og en særdeles læseværdig tekst.

OGN

Dronning Charlotte Amalie, der fostrede tanken om et adeligt frøkenkloster på Vemmetofte.

I Esge Broks ridderskal, senere prins Carls forgemak og nu klosterets fruerstue lod Tyge Brahe og Berete Brok opsætte en prægtig kamin med deres våbener. Nedenunder ses Rosenkrantz og Krabbes våbener og midt på kaminens ses devisen: "Nulla calamitas solæ". Som bør oversættes: "I ulykken er man ikke alene".

Østerbygård ved Assens

Den smukke gamle slægtsgård i Melby har siden 2004 været ejet af Claus Østerby Jacobsen. Han overtog den efter sine forældre – Karen og Fritz Jacobsen.

Karen Jacobsen har siden 2001 været formand for Dansk Slægtsgårdsforenings Fynskreds, og siden 2006 har hun været næstformand i Landsforeningen.

Drift

Omkring 1900 var Østerbygårds areal 88 tdr. land, deraf 85 ager. Gården var sat til 10½ tdr. hartkorn, som bevidner jordens gode bonitet. På den tid var der 23 køer, 17 stk. ungvæg og kalve, 1 tyr, 7 heste, 4 plage og føl samt 9 får og lam. Der solgtes 30 fedesvin om året. Kvæget var selvfølgelig af Rød Dansk Malkerace og blev fornyet ved eget tillæg. Folkeholdet bestod dengang af 1 fodermester, 1 forkarl, 2 karle, 2 piger og i roer og høst 2 mand ekstra.

I værket Danmarks større Gårde fra begyndelsen af 1960'erne oplyses, at arealet er 92 tdr. land, hvoraf 88 er ager. Og driften var kvægløs med stort sohold (40 søer, hvis smågrise sælges).

Da Claus Østerby Jacobsen overtog gården i 2004 var der 115 ha til gården, 170 søer og der produceredes 4000 slagtesvin. Nu er arealet 145 ha og der indkøbes grise til opfodring, og nu produceres 7.500 slagtesvin om året.

Bygninger

Østerbygårds bygninger udgør et sjældent harmonisk anlæg, som blev opført i perioden 1847-1850. Gennem årene er der bygget til og fornyet, men gården er stadig et sted med sjæl.

Historien

Østerbygårds historie er ganske enestående. Indtil 1920 var gården et arvefæste under Brahesborg, men til arvefæstet

hørte foruden gården også Kærum kirke i årene 1842-1913. Kærum stavede tidligere Kjærum og blandt sognets landsbyer var Medelby, som nu kaldes Melby

I Matriklen fra 1688 nævnes gården med hartkorn 13 – 7 – 2 – 0 og kongen var ejer af gården. Fæsteren hed Niels Hansen.

I 1755 købte greve Christian Rantzau til Brahesborg gården på auktionen over Skovsgårde.

I 1774 nævnes fæsteren Peder Pedersen. Han døde i 1794, og i Brahesborg Skifteprotokol under 16. august 1794 læses: Skifte efter Peder Pedersen i Melby, der er død. Enke Mette Andersdatter. Skiftet kan dog ikke straks foretages, da den efterlevende enke ikkuns 1 måned har været i ægteskab med Peder Pedersen, og det skal erfares, om hun måtte være i frugtsommelige omstændigheder eller ej.

Den 26. marts genoptages skiftet, og der står: Enken havde for 14 dage siden født et dødt drengbarn, og andre børn havde hun ikke. Men Peder Pedersen havde med sin første hustru datteren Anne Marie Pedersdatter, gift med gårdmand Hans Michelsen i Voldtofte, en søn Laurs Pedersen, 18 år gammel og en datter Karen Pedersdatter, 17 år. Den tilkommende fæster hed Hans Jørgensen, der agter at ægte enken Mette Andersdatter og havde fæsteløfte på gården.

Den 14. juni gennemførtes skifte i Melby hos Peder Pedersen, efter hans for lang tids siden afdøde hustru, Birthe Laursdatter. Skiftet skal foretages, fordi han agter at gifte sig igen. Der var i boet et overskud på 364 rigsdaler 4 mark 6 skilling. "Selv havde enkemanden efter forsynets bestyrelse friet sig ind til Hans Michelsens steddatter, Mette Andersdatter i Voldtofte, den, han med det første agtede at inklade sig i ægteskab med. Og som denne Hans

Claus Østerby Jacobsen foran den store hovedbygning fra 1847.

Østerbygård omkring 1960.

Michelsen i Voldtofte er enkemand, så haver han forlangt Peder Pedersens ældste datter, Anne Marie Pedersdatter, til ægte, og ved sådant mageskifte giver Peder Pedersen denne sin ældste datter ikke anden arv end noget bohave." (Hvad Anne Marie sagde eller tænkte ved, at hun skulle giftes med en gammel enkemand, spurges der ikke om).

29. marts 1795 udstedes fæstebrev for ungkarl Hans Jørgensen fra Dreslette på den gård i Melby, som Peder Pedersen sidste i fæste havde og fra død, hvis enke Hans Jørgensen nu agter at tage til ægte. Hartkorn i ny matrikel ager og eng 12 tdr. efter udskiftningen af 1793. I indfæstning betalt 200 rd.

I 1807 døde Hans Jørgensen, og på månedsdagen for dødsfaldet, 19. marts, mødte skifteforvalteren på dødsstedet hos enken Kirsten Jørgensdatter, hvis børn med den afdøde var:

Jørgen Hansen 9 år,
Hans Hansen 1 år,
Mette Hansdatter 8 år,
Anne Cathrine 4 år og Kirsten 3 år.

Som lavværge for enken mødte hendes broder, gårdmand Niels Jørgensen fra Øksnebjerg ved Voldbro.

Boets overskud 868 rigsdaler 1 mark 5 skilling. En broderlod blev derefter 124-0-3, en søsterlod 62-0-1½. Men moderen ville af kærlighed til sine børn og i håb om fremtidig velstands forbedring og et lykkeligt ægteskab give sønnerne hver 300 rdl. og noget indbo, døtrene hver 200 rdl. og noget indbo.

Den 16. december 1807 stæder og fæster greve Rantzau til Niels Hansen fra Østerbygården i Holevad den gård i Melby, som Hans Jørgensen er fradød, og hans enke, der har ægtet Niels Hansen, har beboet.

I skifteprotokollen fra 16. december 1834 står: "Skifte efter fæstegårdmand Niels Hansen i Melby. Enken fremlagde testamente. Hvoraf fremgik at hun og Niels Hansen ingen børn havde, men i et tidligere ægteskab med Hans Jørgensen havde hun børnene Jørgen Hansen, Hans Hansen og Kirsten Hansdatter samt Matte Hansdatter og Anne Cathrine Hansdatter, men de to sidste havde Niels Hansen allerede udstyret inden sin død. Hele boets værdi sattes til 1600 rdl., hvoraf enken får de 800 rdl."

I 1846 solgte Frederik Wilhelm Treschow til Hans Hansen den af hans moder, Niels Hansens enke, tilforn i fæste hafte gård i Melby. I arvefæsteskedet står: "Han skal have fri brugsret til jorden og han må forandre gårdens bygnin-

ger hensigtsmæssigt, dog skal de til en bondefamilies brug og til besætning og avls bevarelse nødvendige bygninger altid være til stede. Findes der mangler herved, kan herlighedsejeren søge arvefæsteren ved lov og ret, og sagen da arvefæsteren imod, skal han betale omkostningerne ved sagen skadeløst og afhjælpe manglerne samt betale 50 rdl. mulkt til sognets fattige. Han skal holde gården forsikret i brandkassen. I årlig jorddrotlig afgift af denne gård svares 4 tdr. byg af hver tønne hartkorn i alt 42 tønder 1 skæppe 2/3 fjerdingkar, der betales med penge efter hvert års kapiteltakst. Heraf skal der inden november måneds udgang erlægges 2 rdl. pr. tønne byg, resten inden 14 dage efter at kapiteltaksten er sat, bliver kornprisen da lavere end de 2 rdl., bliver det for meget betalte at afkorte næste år. Denne afgift skal sammen med de skatter og afgifter, som herlighedsejeren skal oppebære, til denne selv eller fuldmægtig på Brahesborg Hovedgård eller hvilket sted anvises yderen, dog ikke længere borte en 2 mile fra arvefæsterejendommen. Gården kan sælges eller overdrages til andre ved arv, men ved overdragelsen skal alle afgifter og restancer være betalt, og der skal ydes en recognition af den nye ejer til herlighedsejeren af 16 rigsdaler sølvmonet af hver tønne hartkorn. Sker der ny tiltrædelse uden at jorddrotten har givet sin påtegning, kan handlen annulleres og den nye ejer sættes ud. Mindre parceller end 10 tdr. land til takst 24 må ikke uden tilladelse fraskilles. Købesummen er 450 rigsbankdaler af hver tønne hartkorn, i alt 4741 rigsbankdaler 2 mark 7 skilling.

I 1878 overdrog Hans Hansen Østerbys enke, Karen Madsen sin arvefæstegård til sin søn Mads Hansen Østerby. Han skal yde en årlig jorddrotlig afgift til Brahesborg og recognition ved ejerskifte.

I 1911 overtog Martin Østerby gården, som han købte til selveje af Brahesborg i 1920. Han havde den indtil 1955, da den overgik til sønnen Thomas Østerby. I 1975 overtog datter og svigersønnen – Karen og Fritz Jacobsen Østerbygård, som i i 2004 overlod til sønnen Claus Østerby Jacobsen.

Retssagen

I politiprotokollen fra 6. januar 1846 findes denne grumme sag: "Tjenestekarl Niels Hansen af Melby er indklaget for at have slået sin husbond, gårdmand Hans Hansen i Melby. Hans Hansen forklarede, at da han og hans folk i går aftes skulle til bords, for som det er skik og brug på landet, at nyde Helligtrekongers nadver, kom Niels Hansen i tvist med tjenestepigen Anne Christensdatter, og da Hans Hansens kone anledning heraf påbød rolighed, blev Niels

Hansen, som han ved enhver lejlighed plejer, galhovedet og udskældte konen, Anne Henriksdatter for noget meget slemt. Herover blev Hans Hansen vred og befalede Niels Hansen at være rolig, men i det sted tiltog hans heftighed i sådan grad, at han udskældte sin husbond for en gammel kæltring, skurk, løgner, okse m. m. stødte ham for brystet og sparkede ham. Da smedsvend Jørgen Carlsen blev tilkaldt, forhindrede han, at Niels Hansen begik flere voldshandlinger. Da Niels Hansen den 2. januar havde været i høj grad trodsig, havde han fået en advarsel fra politimesteren, og nu turde Hans Hansen ikke beholde ham, men lod ham anholde. Karlen påstod, at de andre greb ham, og han for at slippe fri måske sparkede om sig, men han skældte ikke ud."

Den 13. januar fortsatte forhøret. "Niels Hansen tilstod nu sin forseelse og bad om at blive fri for justitssag. Han bad om sin husbonds tilgivelse, og hvis han måtte få udbetalt sin hidtil tjente løn, ville han betale de hidtil påløbne omkostninger og modtage en korporlig revselse efter politimesterens skøn. Hans Hansen ønskede ham ikke yderligere straffet, når han ville love aldrig i fremtiden at indfinde sig i gården. Han betalte derefter karlen sin løn med rigsbankdaler 3 mark 14 skilling. Karlen fik 8 rottingslag, og dermed sluttedes den sag."

Slægtsoversigt:

Gennem familiehandler og glidende ægteskaber kan ejerne følges tilbage til 1614, men først med Hans Jørgensen, som giftede sig ind på gården i 1795 er der tale om en slægtslinje.

1795	Hans Jørgensen ~ 1. gang med Mette Andersdatter. ~ 2. gang med Kirsten Jørgensen, som i 1807 ægtede Niels Hansen.
1846	Hans Hansen, søn af Hans Jørgensen og Kirsten Jørgensen. ~ med Anne Henriksdatter.
1879	Sønnen Mads Hansen Østerby ~ med Maren Mikkelsdatter.
1911	Martin Østerby ~ med Karen Hestholm
1920	Gården købes til selveje.
1955	Thomas Østerby ~ med Gudrun Jespersen
2004	Claus Østerby Jacobsen.

OGN

Porten i længen ud til vejen bærer i frontispicen gårdens navn.

Brylluppet er en ny "opfindelse"

Af: *Konsulent
Charlotte S. H. Jensen,
Nationalmuseet.*

Bryllupper er moderne. Det skal helst være rigtig romantisk og gammeldags kirkebryllup og en hvid, uskyldig brud. Den hvide brud med myrter og slør er romantisk, men ikke særlig gammel. Både kirkebrylluppet og "uskyligheden" har også en overraskende historie.

At leve sammen uden kirkens – eller nogen andens – velsignelse er ikke nogen ny "opfindelse". Det ser oven i købet ud til, at man tidligere havde nemmere ved at tackle et sådan forhold juridisk, end man har i dag. I bl. a. Jyske Lov fra 1241 står: "Hvis en mand har slegfred (dvs. en elskerinde) i sit hus og åbenbar går for at sove med hende, og hun har lås og lukke og sørger mad og drikke med ham i tre vintre, så skal hun regnes som hustru.

Horebørn

Først efter reformationen med kong Frederik den Andens ordinans fra 1582 får kirken fuld kontrol med ægteskabet, en præst skal medvirke ved trolovelsen, der skal lyses tre gange, og vielsen for kirken er den egentlige juridiske bindende handling.

Vielsen kom først ind i selve kirken med Danske Lov fra 1683. Et af reformatorenes argumenter for kirkebryllup var hensynet til børnene. Ved et "privat" ægteskab kunne man risikere, at bryllupsvidnerne døde før ægtefællerne. Så kunne det ikke bevises, at eventuelle børn ikke var horebørn, men født i lovformeligt ægteskab. Horebørn havde ikke arveret.

Drog man til kirke i optog for at blive viet, var forbindelsen synlig for alle, og børnene uomtvistelig ægte. Det festlige optog til kirken kaldtes brudeløb, med tiden trukket sammen til bryllup.

Usædelighed

Den trolovelse, som Frederik den Anden udkommanderede præsterne til, gav problemer. Almuen mente, at når den var overstået, kunnet parret flytte sammen. Brylluppet kunne man holde, når landbrugsproduktionen gav et pusterum til det. Længe kæmpede folket og kirken om, hvorvidt det var trolovelsen, der "gjaldt".

I 1783 blev trolovelsesgilder forbudt, og folk, der flyttede sammen, skulle straffes som ved "fortidlig samleje". Allerede otte år efter måtte det blødes op, parret slap for bøden, hvis de nåede at gifte sig, før deres barn blev født. I 1799 blev trolovelsen afskaffet og vielsen blev den eneste ceremonie i forbindelse med ægteskabet. Men folk holdt fast ved den gamle tradition, og trolovelsen gav de samme rettigheder, som tidligere. Ca. halvdelen af det 17. og 18.

århundredes bønderbrude var gravide og ualmindeligt var fænomenet heller ikke for forrige århundredes landbefolkning.

Den hvide uskyld

Uanset om 1800-tallets bondebrude var gravid eller ej, hvid brud var hun ikke. Almuebruden havde sort tøj, som ved alle andre højtideligheder. Det var ikke ualmindeligt, at den sorte kjole en kvinde fik til sit bryllup, skulle holde resten af livet. Nutidens hvide brudekjole har sit udspring i moderne efter den franske revolution. Hvidt blev modefarve, også til brude. Men hvidt var "de fines", borgerskabets bryllupsfarve. Rigtig udbredt bliver den hvide kjole ikke før omkring 1. Verdenskrig. Sløret og myrtekransen tog man derimod til sig og brugte dem sammen med den almindelige, sorte "brudekjole".

Bjergtagelse

Før sløret kom på mode, brugte man på landet forskellige former for hovedtøjer. Det bestod mest af røde bånd, "guld" pynt og forskelligt glimmer. Hovedtøjerne var i familie med den overlæssede hovedpynt, som renæssancens overklassebrude helst skulle have. Men stadsen var ikke kun til pynt. Heller ikke for almuebrudene. Glimmer og rødt beskyttede ifølge folketroen mod at blive

bjergtaget – dvs. røvet af overnaturlige folk, der boede i højene. Risikoen for bjergtagelse var særlig stor på bryllupsdagen, hvor kvinden var i en overgangssituation, midt mellem at ære ugift og gift, og mellem at tilhøre sin fars familie og sin mands familie.

Den slørede jomfru

I dag tolkes brudesløret som jomfrusymbol. Egentlig er det det modsatte. Oprindeligt er det den gifte – eller ikke-jomfruelige – kvinde, der dækker håret. I middelalderen med et lin, senere med huer, kapper, hatte etc. Jomfruen har derimod haft det "åbne" udækkede hår, og pynten i form af krone eller blomsterkrans. Sammenblandingen mellem de to symboler er ikke særlig gammel. Den stammer fra Frankrig fra slutningen af 1700-tallet. Datidens antikbejstredede modeduller bestræbte sig på at ligne græske gudinder ved hjælp af slør og myrtekranse om hovedet. Myrten brugtes måske fordi det er den græske kærlighedsgudindes blomst. En anden forklaring kan være, at myrten brugtes som abortfremkaldende middel. Som gift behøvede man ikke den "assistance", myrten kunne klippes i stykker til pynt.

Sammenskundsgilde

Brudebuketten er også et relativt nyt fænomen, den stammer fra den brystbuket, som gommen begyndte at bære i 1700-tallets Frankrig.

Bryllupsrejser og bryllupsmiddage, som brudens forældre "traditionelt" betaler, hører også til i nyere tid hos de mere velstillede. Almuebryllupperne var en slags sammenskund. Nogen tid før brylluppet kom de indbudte med "førning", dvs. forskellige madvarer, som bidrag til festen.

Andre traditioner er både gamle og nye. Skikken med "noget gammelt, noget nyt, noget blåt ..." er en af dem. Udbredt og almindelig er den først blevet i nyere tid. Noget blåt på brudedragten er gammel skik i England, hvor bruden bar blå sløjfer på kjolen. Blåt er troskabens farve, ligesom rødt er kærlighedens. At kaste noget efter brudeparret for at give frugtbarhed er gammelt. Men risene er "nye", før i tiden kastede man korn.

Polterabend

I den seneste tid er der også kommet nye traditioner til, f. eks. polterabend. Ordet er tysk og betegner oprindeligt en skik, der går ud på, at en kommende bruds venner af begge køn laver larm uden for hendes bopæl. De smadrer porcelæn og lertøj på dørtærskelen og inviteres som tak for denne opvartning indenfor. Måske har vi fået nutidstraditionen fra Sverige, hvor det er henholdsvis venner/veninder der holder "afskedsfest" for ægteskabskandidaten. Den kommende brud/brudgom klædes ud og trækkes med "i byen". Tit er udklædningen humoristiske variationer over stereotyperestillinger om ægteskabet. Manden klædes ud i stribet "fangedragt" og pigen i kittel med tørklæde om hovedet og ålede strømper.

Der kommer hele tiden nye "gode" traditioner til ... også når det handler om bryllup.

Oksbøllejren og Hærens Kampskole

Af Niels Kirkegaard,
major p. p.

Meget særegent for Vardeegnen er Forsvarets massive tilstedeværelse. Efter besøget på Nørholm Gods går turen ud mod vest til Oksbøllejren og Danmarks største øvelsesterræn. Niels Kirkegaard, som er major af reserven, vil guide på en kort bustur rundt i Oksbøllejren og komme omkring ved den tidligste historie fra 1929, tiden med tyskerne under 2. Verdenskrig, perioden 1945-46 som Danmarks største flygtningelejr med 36.000 indbyggere, samt efterkrigstiden frem til moderne tid.

I dag huser Oksbøl Garnison 750 soldater og civile. Den største myndighed er Hærens Kampskole, som blandt andet forestår uddannelse, kurser og test af kampvogne, våbentyper og materiel. Efter en kaffepause kører vi ud og besigtiger det kolossale øvelsesterræn med dets unikke natur og dyrevildt. 16 km fra nord til syd. Vi slutter turen med at køre gennem Kallesmærsk Hede, der udgør det egentlige skarpskydningsområde - men denne dag falder der ikke nogen granater.

Når vi forlader det militære terræn i syd, lægger vi et stop ved Danmarks vestligste punkt, Blåvandshuk. Specielt for området er de store, tyske bunkere nord for Blåvand Fyr, der henligger som bastante mindesmærker fra krigens tid. Og derefter går turen mod Esbjerg.

Søren Kierkegaard

Søren Kierkegaard, som alle kender - og de aller færreste har læst, blev født den 5. maj 1813. Hans fader kom fra Sædding. Dog ikke det Sædding, hvor Dansk Slægtsgårdsforenings landsformand, Peder Mouritsen, residerer på Storgården, men det Sædding, der ligger en halv snes kilometer nord for Skjern.

Dette er ikke stedet til at fordybe sig i Søren Kierkegaards forfatterskab. Han har skrevet meget, og der er skrevet endnu mere om ham, men skal man her i jubilæumsåret læse noget om den gamle tænker, så er Holger Stenbæks bog "Søren Kierkegaards liv fortalt for hvermand". Det er Søren Kierkegaard for begyndere, og det kan man have brug for. Den udkom i 1962.

I bogen fortæller Holger Stenbæk om sammenstødet mellem Kierkegaard og H. C. Andersen: "Trods sin eksamenslæsning fik Søren Kierkegaard tid til at udgive en bog, sin første, med titlen "Af en endnu levendes Papirer". Denne sære titel skyldtes faderens spådom om, at hele familien ville gå en hurtig tilintetgørelse i møde. Bogens indhold er en hvas kritik af H. C. Andersens nylig udgivne roman "Kun en Spillemand. Overfaldet der gjorde H. C. Andersen dybt ulykkelig, kunne synes noget umotiveret, men der var noget i romanen, der havde rørt Søren Kierkegaard i hans inderste. Bogen hævdede nemlig, at for at kunne udvikle sig, behøver geniet varme, sine medmenneskers beundring og kærlighed, ellers gik det hele til grunde. I Søren Kierkegaards øjne var den skildrende kunstner ikke andet end et "flæb". Genier ligner, skrev Søren Kierkegaard senere, "Tordenvej, der gaar mod Vinden, forfærdet Menneskene og renser Luften." Og Holger Stenbæk slutter: Værd at mærke sig var dette sammenstød mellem de to så vidt forskellige forfatterpersonligheder, de to eneste danske, der var universelle nok til at vinde den store verdens øre."

Dagbogen

Søren Kierkegaard rejste i 1840 til Vestjylland, for at se sin faders hjemegn, for at finde ud af, hvad han skulle skrive sin konferensafhandling om og endelig om han skulle gifte sig med Regine Olsen.

I dagbogen skrev han "I dag så jeg et såre grinagtigt syn. To køer bundet sammen i et kort reb. Den ene bissede med geniale sving på halen, og den anden fulgte bare sørgmodigt efter. Er ikke - skrev Søren Kirkegård - de fleste ægteskaber således indrettet?"

Gift dig og du vil fortryde det.
Gift dig ikke og du vil fortryde det.
Uanset hvad du gør, fortryder du begge dele."

Her er Søren Kirkegaard inde på essensen i sin tænkning. Enten eller. Der findes ingen middelvej.

OGN

Kredsens arrangementer er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2. Alle aktuelle indbydelser til kredsens arrangementer kan ses på foreningens hjemmeside www.slaegtsgaardsforeningen.dk under punktet kalender.

Århuskredsen

Sommermødet er planlagt til den 11. juni. Vi mødes på Demstrup Gods kl. 14.00, Demstrupvej 42 A, 8970 Havndal. Der vil godsejer Kirsten Harbo fortælle om stedets historie, der er mere end 600 år.

Hovedbygningen er opført i 1865 og er i en etage og med to vinkelfløje. Alt er i røde mursten, og alle gavle er kam-takkede.

Demstrup Gods er en sædegård og jordtilliggende er 367 ha. ager og 53 ha. skov. Desuden leveres der 7.400 slagtesvin årligt.

Efter besøget kører vi til Hvidsten Kro, hvor der er reserveret plads, som aftalt ved generalforsamlingen. Menuen bestilles ved tilmelding.

Anne Lis Ladefoged

Midtjysk kreds

Midtjysk kreds inviterer til en guidet rundtur i Nationalpark Thy, hvor der bliver rig mulighed for at se og opleve det uspolerede klitlandskab med de karakteristiske klitplantager og nogle af Danmarks reneste søer.

Vi ser frem til en naturoplevelse, der er præget af vinden og det barske miljø langs Vesterhavet.

Turen starter kl. 14.00 fra Stenbjerg Kro.

Derfra kører vi sammen i bus og stopper ved nogle af de natur- og kulturhistoriske perler, der er en del af Nationalpark Thy.

Medbragt kaffe nydes undervejs. Turen slutter på Stenbjerg Kro med den landskendte Nationalpark platte, som er en kulinarisk oplevelse i sig selv.

Vi ser frem til godt vejr og en spændende oplevelse den 22. juni.

Onsdag den 11. september inviterer Midtjysk Kreds til aftenmøde på Ormstrup Gods ved Tange Sø.

Samme aften afvikles generalforsamlingen i godsets Jægerstue.

Arrangementet omtales nærmere i næste blad.

Gunhild Olesen Møller

Sydlig Sønderjylland

Kredsen indbyder til to aftenmøder. Først den 15. maj, hvor vi kl. 19 samles på fabrikken Cormall, Tornholmvej 3 i Ragebøl, 6400 Sønderborg. Her vil stifteren A. P. Hansen vise rundt og fortælle om begyndelsen i 1961 og frem til i dag. Der vil blive serveret kaffe i kantinen, og her vil A. P. Hansen fortælle om sit virke som borgmester i Sønderborg kommune.

Tilmelding senest den 11. maj til Helge Mathiesen 74 45 94 54, Jørgen Jacobsen 74 40 74 20 eller Chr. A. Krogh 74 41 53 12.

Det andet aftenmøde er 18. juni, hvor vi mødes kl. 19 på Busholmvej 7, 6240 Løgumkloster hos Lis og Jørgen Jacobsen. Gården er på 245 ha plus 105 ha i forpagtning. Der dyrkes græsfrø, hvede, raps og kartofler til industri. Der er en årlig produktion af 8.900 slagtesvin. Der er en meget stor have og et stuehus, som vi har fået lov til at se. Vi tager derefter til Øster Højest kro, Bredgade 24, 6240 Løgumkloster, hvor vi holder årsmøde med efterfølgende kaffebord. Der vil derefter blive fortalt om de godt 700 år gårdens historie kan føres tilbage.

Tilmelding senest den 14. juni til Jens Chr. Michelsen 61 36 60 50, Anker Olsen 74 68 02 70 eller Chr. A. Krogh 74 41 53 12.

Chresten A. Krogh

Vendsysselkredsen

Vores vintermøde blev afholdt onsdag den 20. marts, på Ugilt Savværk. Direktør Kenneth Jepsen fortalt levende og interessant om spærproduktionen, der foregår i Ugilt. Der laves spær til alle slags byggerier, lige fra parcelhuse til stor svinestalde, og der laves også rigtig mange buer / spær til minkfarme, som er i en rivende udvikling for tiden. Efter rundvisningen på savværket kørte vi til Linderum, hvor man har en meget stor produktion af færdige elementer, som lige er til at læsse på en lastbil og kører det ud til kunden. Alle elementer er færdigisoleret, der er sat vinduer og døre i og tagelementerne er færdigisolerede, det kunden skal er at støbe fundament og sætte den sidste beklædning og tag på.

Det var helt fantastisk at se hvor rationelt det hele var sat op, og se de færdige tagelementer med 500 mm isolering. Efter rundvisning, drak vi vores kaffe i kantinen og Kenneth bød på øl og vand.

Kenneth fortalte om savværkets historie og viste lysbillede, savværket har han overtaget efter sin far og farbror. Kenneth har en meget stor viden om, hvad der foregår på fabrikken og han har et stort overblik over hele produktionen.

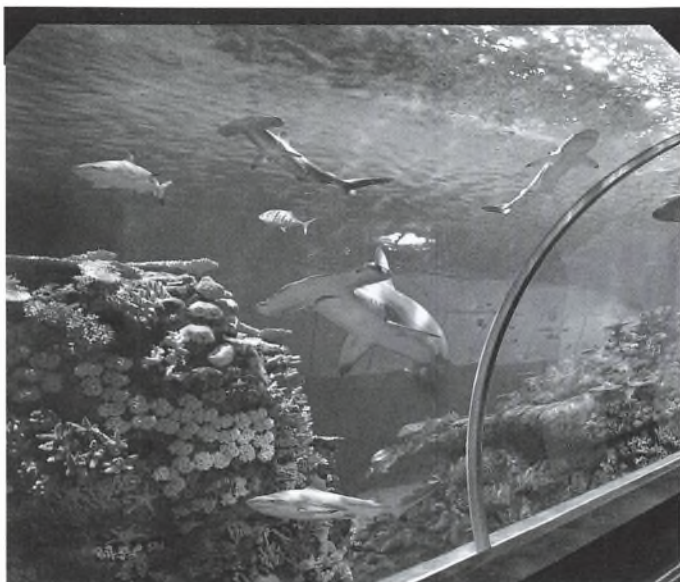
En rigtig god aften, hvor de 35 deltagere fik godt indsigt i, hvad der sker på den store virksomhed.

Niels Ole Volhøj

Vestsjællandskredsen

Sommerudflugten afholdes mandag den 10. juni og vil være en tur til Skåne.

Karen Andersen

Fynskredsen

Der er den 25. juni planlagt sommerudflugt til København med besøg på "Den blå planet", Danmarks nye akvarium. På hjemturen besøger vi Sorø Akademi, hvor vi får en guidet rundvisning.

Mogens Andersen.

Sjælland Syd

Sommerens første udflugt afholdes den 29. maj. Kl. 14.00 samles vi ved Vemmetofte Kloster, Vemmetoftevej 42, 4640 Faxe. Vi kommer ind i hovedbygningen, ser kirken og de imponerende stuer. Vi kan kun komme med 35 deltagere, så det er efter først til mølle. Men på resten af turen er der ingen begrænsninger.

Kl. ca. 16.00 Grønninegård, Hellestedvej 6, Arnøje, 4660 Store Heddinge: Der har et stort koldpresseri af rapsolie. Claus Meyer talte meget rosende om produktet i en TV-udsendelse.

Vi har kaffe, madpakke og bord /stole som vi plejer pris 80 kr. pr. deltager.

Tilmelding til Knud Pedersen 55 44 51 17.

Sommerens anden udflugt finder sted den 25. juni. Kl. 14.00 samles vi ved Herlufille Mølle, Suså Landevej 68, 4160 Herlufmagle. Flot mølle ved landevejen. Ved blæsevej vil den male korn

Kl. ca. 15.00 besøger vi Tybjerggaard, Tybjergvej 20, 4161 Herlufmagle. Det er et moderne landbrug med 35 ansatte og 850 ha. Professionelt avlsprogram af sopolte.

Husk: Kaffe, madpakke, bord og stole. Pris 80 kr. pr. deltager.

Tilmelding til Knud Pedersen 55 44 51 17.

Knud Pedersen

Bornholmskredsen

Kredsen indbyder medlemmer samt venner og bekendte til udflugt og rundvisning på Valsemøllen i Åkirkeby torsdag den 20. juni kl. 19.00

Niels Jespersen vil vise rundt og fortælle om driften på møllen.

Efter rundvisningen er der kaffe og generalforsamling på Kanns Hotel Åkirkeby.

Mogens Frigaard

Haderslev Kredsen

Vi afholder generalforsamling og besøg hos Lisbeth og Ryon Petersen, Elmegaarden, Sommersted tirsdag den 11. juni kl. 19.00.

Vi skal se gårdmejeri og butik med salg af egne varer, får en rundvisning, smagsprøver, kaffebord med boller, lagkage og kranssekage.

Pris 95,00 kr. per person.

Slutter af med generalforsamling.

Tilmelding senest den 7. juni til Jens M. Knudsen, telefon nr. 74 57 51 65 eller 42 19 77 52.

Jens M. Knudsen

85 år

Dansk Slægtsgårdsforenings æresmedlem - Peder Møller Frifelt, Ølgod fyldte 17. april 85 år.

Peder Møller Frifelt var landmand, og gennem mange år drev han slægtsgården "Frifelt", men der blev også plads til et meget stort engageret i egnens historie, og Peder Møller Frifelt har skrevet talrige artikler om bl. a. de vestjyske plantager. I en årrække var Peder Møller Frifelt formand for Ølgod Museum. Han er også en fortræffelig foredragsholder, og så har Sønderjylland en stor plads i hans hjerte.

I 1973 afløste han sin fader, forfatter og gårdejer Salomon J. Frifelt, som medlem af Slægtsgårdsforeningens hovedbestyrelse.

I 1981 blev Peder Møller Frifelt formand for bladudvalget. Bladets form og indhold havde hans store bevågenhed, og han satte sit betydelige præg på bladet. Peder Møller Frifelts beretninger fra bladudvalget på årsmøderne var legendariske, altid med et interessant og kulturelt løft.

Fra 1987 til 1996 var Peder Møller Frifelt landsforeningens næstformand, men så valgte han at stoppe. Det blev dog til en fortsat aktiv periode i Ribekredsens bestyrelse.

Dansk Slægtsgårdsforening har ét æresmedlem, og da hæderen var blevet ledig, besluttede en enig hovedbestyrelse, at Peder Møller Frifelt skulle være æresmedlemmet, og det blev han udnævnt til i forbindelse med 70 årsdagen.

Tak for din store arbejdsindsats for Dansk Slægtsgårdsforening og til lykke med fødselsdagen.

Peder Mouritsen

Returadresse:

Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

Olsens Paradis

Paradiset er en drøm. Ingen har været der, men alle ønsker at komme der, hvor den ideelle tilstand forefindes.

Olsens Paradis ved Bramming er drømmen. Kent Olsen har drømt og udtænkt sit haveanlæg, der er blevet noget ganske særligt. Her mødes fantasi og virkelighed.

Kent Olsen er uddannet blikkenslager og har arbejdet som værkfører på en virksomhed i Esbjerg. I 1984 begyndte han på sin paradiprojekt, først som fritidsinteresse og efter han er blevet pensionist, så er det er fuldtidsbeskæftigelse at holde ved lige og udvikle nyt i den 3 tdr. land store have.

Olsens Paradis består af havegange omkring bede med fantasifulde huse og nogle for menneskeheden endnu ukendte planter, som er fremstillet i glasfiber og cement. I al havekunsten løber vand, og vandet er med til at skabe bevægelse.

Vandet overrasker. Et sted er en elefant og trækker man de i halen tisser den på den pilfingrede.

Paradiset er et sandt paradis. Her kan man komme med sine forsyninger og opholde sig. For der er plads både inde og ude. Og skulle den personlige tilstand blive for lykkelig, er der indrettet alkover, hvor man bag tiltrukket gardin kan få den tiltrængte søvn.

Det er denne interessante have, der møder os, når vi indleder årsmødeudflugten søndag formiddag.

Olsens Paradis har adressen Vester Vejrupvej 6, 6740 Bramming. Der er åbent hele døgnet fra 1. maj til 31. oktober. Entreen er 50 kr.

OGN

